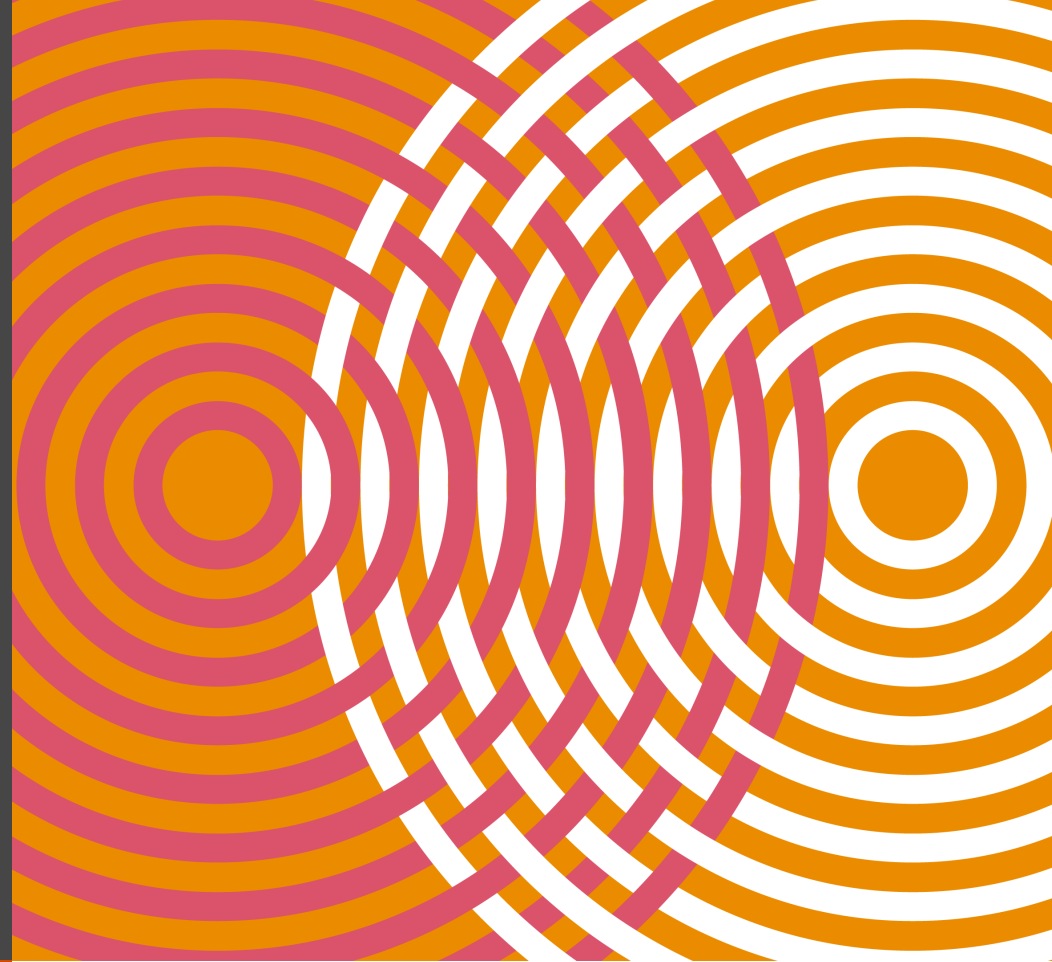

Bouwblokken
voor de verbetering
van samenwerking
bij strafbare
kindermishandeling

27 oktober 2020

Introductie en inhoudsopgave

Introductie

Voor de aanpak van strafbare kindermishandeling is samenwerking tussen Veilig Thuis, Politie, OM, Nationaal Forensisch Instituut (NFI), de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) en andere mogelijk betrokken netwerkpartners nodig.

Deze rapportage beschrijft bouwblokken die regio's in kunnen zetten om de samenwerking tussen partners te verbeteren wanneer er sprake is van vermoedens van strafbare kindermishandeling. De bouwblokken zijn opgehaald uit de praktijk en bouwen voort op een inventarisatie van ervaren succesfactoren en knelpunten voor samenwerking tussen partners in de praktijk.

- Op pagina 3 zijn de in deze rapportage gehanteerde afkortingen en definities opgenomen.
- Hoofdstuk 1 beschrijft de aanleiding, doelstelling en scope van het opstellen van de bouwblokken. Daarnaast worden de gehanteerde aanpak en methodiek toegelicht.
- De succesfactoren en knelpunten zijn beschreven in hoofdstuk 2 aan de hand van de vijf aspecten van organisatieverandering.
- In hoofdstuk 3 worden de bouwblokken toegelicht, mede in relatie tot de ervaren succesfactoren en knelpunten.
- In hoofdstuk 4 zijn de bijlagen met overzichten van de referentie documenten, gesprekspartners en deelnemers van de werksessie voor het opstellen van de bouwblokken opgenomen.

Inhoudsopgave

Afkortingen en definities	03
1. Inleiding	04
1.1. Aanleiding, doelstelling en scope	05
1.2. Aanpak en methodiek	06
2. Ervaren succesfactoren en knelpunten in de praktijk	08
Toelichting op hoofdstuk 2: totstandkoming en leeswijzer	09
2.1. Succesfactoren en knelpunten <i>Mens & Cultuur</i>	10
2.2. Succesfactoren en knelpunten <i>Processen & Logistiek</i>	16
2.3. Succesfactoren en knelpunten <i>Organisatie & Keten</i>	24
2.4. Succesfactoren en knelpunten <i>Wet- & Regelgeving</i>	28
2.5. Succesfactoren en knelpunten <i>Technologie & Informatie</i>	30
3. Bouwblokken en –stenen voor het verbeteren van de samenwerking	32
Toelichting op hoofdstuk 3: totstandkoming en leeswijzer	33
3.1. Bouwblokken voor samenwerking	35
Bouwblok 1 - Optimaliseren overleggen	36
Bouwblok 2 - Hebben en kennen van contactpersonen	37
Bouwblok 3 - Opstellen praktisch kader delen casusinformatie	38
Bouwblok 4 - Leren van elkaar en elkaars ervaringen	39
Bouwblok 5 - Afspreken, bespreken van en aanspreken op verantwoordelijkheden	40
Bouwblok 6 - Inrichten van sturing op samenwerking	41
4. Bijlagen	42
4.1. Referentie documenten	43
4.2. Gesprekspartners	44
4.2. Deelnemers werksessie Bouwblokken	46

Afkortingen en definities

Afkortingen

HSSK	Handreiking Samenwerken bij Strafbare Kindermishandeling
VT	Veilig Thuis
OM	Openbaar Ministerie
NFI	Nationaal Forensisch Instituut
RvdK	Raad voor de Kinderbescherming
LNZS	Landelijk Netwerk Zorg Straf
FA	Forensisch arts
VA	Vertrouwensarts
DR	Districtsrecherche
DRR	Dienst Regional Recherche
LECK	Landelijk Expertise Centrum Kindermishandeling
GI	Gecertificeerde Instelling
J&V	Justitie en Veiligheid
OvJ	Officier van Justitie
OTS	Ondertoezichtstelling

Definities

- **Strafbare kindermishandeling:** Kindermishandeling waarbij sprake is van een strafbaar feit, waaronder: (poging) tot moord; doodslag; het opzettelijk toebrengen van pijn en/of letsel; psychische mishandeling; benadeling van de gezondheid; (poging) tot opzettelijk toebrengen van zwaar lichamelijk letsel; dood door schuld; het toebrengen van zwaar lichamelijk letsel door schuld; het brengen of laten in hulpeloze toestand (inclusief het onthouden van zorg); bedreiging en belaging; onttrekking aan het gezag; seksueel misbruik van kinderen.
- **Melding:** Het verstrekken van gegevens over een casus door VT aan de politie en het OM, wanneer sprake is van het vermoeden van strafbare kindermishandeling. Door het doen van een melding is aangifte niet meer nodig.
- **Primaire partners:** Partners die direct betrokken zijn bij de stappen rondom de melding van (een vermoeden van) strafbare kindermishandeling, namelijk VT, Raad voor de Kinderbescherming, politie, OM en NFI.
- **Niet-primaire partners:** Partners die betrokken kunnen worden bij een casus, ofwel vooraf, gedurende of na afronding. Voorbeelden hiervan zijn (niet uitputtend): reclassering, sociale wijkteams, gecertificeerde instellingen, regionaal forensisch artsen, scholen, ziekenhuizen.
- **Grijs gebied:** Men spreekt van een casus in het 'grijs gebied' wanneer op basis van het vermoeden niet direct duidelijk is of de inzet van politie of OM wel of geen meerwaarde heeft voor de veiligheid van het kind.
- **Lokale aanjagers:** Medewerkers van de betrokken organisaties die in staat worden gesteld om de (verbetering van de) samenwerking tussen primaire en niet-primaire partners op gang te brengen of te versnellen.
- **Meldingsformulier:** Het formulier dat VT kan gebruiken om een melding te doen, zie bijlage 2 van de HSSK.

1

Inleiding

1.1. Aanleiding, doelstelling en scope

Aanleiding

Voor de aanpak van strafbare kindermishandeling is samenwerking tussen onder andere VT, Politie, OM, NFI en de RvdK nodig. Vanuit de visie Veiligheid Voorop werken de organisaties samen aan het beperken van veiligheidsrisico's en het (duurzaam) herstellen van de veiligheid. Voorwaardelijk hiervoor is een basisveiligheid, welke de organisaties pogen te bewerkstelligen door middel van een dynamische samenwerking (document 9).

In 2017 hebben de uitvoeringsorganisaties een handreiking (de "HSSK", zie document 1) opgesteld die tot doel heeft bij het vermoeden of de signalering van strafbare kindermishandeling direct en adequaat tot samenwerking tussen de partners en andere professionals (melders zoals ziekenhuizen en expertisecentra zoals het LECK) te komen. Begin 2018 is de samenwerking bij strafbare kindermishandeling, als één van de negen verbeteractiviteiten in de Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop (document 8), als prioriteit benoemd.

De Ontwikkelagenda beschrijft dat er vanuit de praktijk behoefte is aan ondersteuning bij de samenwerking. In de uitvoeringsagenda Veiligheid Voorop (document 9) is deze behoefte verder uitgewerkt.

Doelstelling rapportage

Het Landelijk Netwerk Zorg Straf (hierna: LNZS) waarin onder andere VT, RvdK, politie en OM vertegenwoordigd zijn, heeft de opdracht gegeven om bouwblokken op te stellen voor succesvolle samenwerking van partners wanneer sprake is van strafbare kindermishandeling. Deze opdracht speelt in op de behoeften van de regionale netwerken Zorg Straf. Vanuit deze motivatie zijn bouwblokken opgesteld aan de hand van succesfactoren en knelpunten die door de professionals van de verschillende organisaties in de praktijk worden ervaren.

Het doel van deze rapportage is het beschrijven van de bouwblokken voor succesvolle samenwerking en de onderliggende ervaren succesfactoren en knelpunten in de samenwerking wanneer er sprake is van (vermoedens van) strafbare kindermishandeling.

Scope van het onderzoek

De bouwblokken, bouwstenen, succesfactoren en knelpunten hebben betrekking op:

- het proces van vermoeden van kindermishandelingen tot aan de evaluatie van de samenwerking, waarbij wordt focust op de stappen zoals deze zijn beschreven in de HSSK;
- de samenwerking van de partners: VT, Politie, OM, NFI en RvdK (primaire partners) en de ervaringen van deze partners ten aanzien van andere betrokken partners (niet-primaire partners). De ervaring van laatstgenoemde partners zelf is geen onderdeel van de scope.

1.2. Aanpak en methodiek

Aanpak

In het kader van de verkenning van de ervaren succesfactoren en knelpunten zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Er zijn 20 gesprekken gevoerd met 39 sleutelfiguren en landelijke vertegenwoordigers vanuit het LNZZ (zie bijlage 4.2.).
- Gespreksverslagen zijn gevalideerd door de gesprekspartners.
- Relevante documenten zijn bestudeerd (zie bijlage 4.1.).
- In de gesprekken benoemde succesfactoren en knelpunten zijn geanalyseerd en integraal beschreven. De beschrijving van de ervaren succesfactoren en knelpunten (zie hoofdstuk 2) zijn afgestemd met het LNZZ, gesprekspartners en contactpersonen van de Regionale Netwerken Zorg Straf.
- Bouwblokken die volgens de gesprekspartners het meest kansrijk zijn om de samenwerking te verbeteren zijn geïnventariseerd als inbreng voor de werksessie Bouwblokken.
- Met gesprekspartners en frisdenkers (medewerkers van de primaire partners die een breed beeld hebben van de samenwerking en in staat zijn een eerste inschatting te maken van de mogelijke impact van bouwblokken op de organisatie) zijn in september 2020 in een werksessie bouwblokken uitgewerkt. Een overzicht van deelnemers is weergegeven in bijlage 4.3.
- De inbreng van de deelnemers van de werksessie is uitgewerkt en gestructureerd naar de bouwblokken en bouwstenen zoals gepresenteerd in hoofdstuk 3. Deze zijn afgestemd met het LNZZ.
- Deze rapportage is vastgesteld in het LNZZ-overleg op 27 oktober 2020.

Methodiek

Inventarisatie van ervaren succesfactoren en knelpunten

Voor het uitvoeren van de inventarisatie van succesfactoren en knelpunten is de methodiek van de lerende organisatie toegepast, zoals deze is beschreven in de Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop: door te luisteren naar de praktijk komen knelpunten en kansen in beeld.

De in de praktijk ervaren succesfactoren en knelpunten zijn geïnventariseerd aan de hand van:

- van 'het wiel', zie figuur 1 op de volgende pagina. Het wiel omvat vijf aspecten van organisatieverandering.
- de stappen van de loop van de zaak, zoals deze zijn beschreven in de HSSK, zie figuur 2 op de volgende pagina.

Door gesprekspartners te bevragen langs de as van het wiel en de loop van de zaak is de volledigheid van de opgehaalde succesfactoren en knelpunten geborgd.

Ontwerp van bouwblokken

Vanuit (multidisciplinair) team denken (van lokaal tot landelijk) zijn vervolgens, in samenhang en verbinding, concrete stappen vooruit geformuleerd in de vorm van bouwblokken. De bouwblokken zijn zoveel als mogelijk in aansluiting op de bestaande processen en organisatorische kaders ontworpen.

Figuur 1. Het wiel.

- Succesfactoren en knelpunten die worden ervaren ten aanzien van de door organisaties gebruikte technologie en de ingerichte informatievoorziening.
- Succesfactoren en knelpunten die worden ervaren ten aanzien van de geldende wet- en regelgeving (binnen organisaties en op regionaal of landelijk niveau).

- Succesfactoren en knelpunten die worden ervaren ten aanzien van de (verschillen tussen) mensen die betrokken zijn bij de samenwerking en de cultuur van de verschillende partnerorganisaties.
- Succesfactoren en knelpunten die worden ervaren ten aanzien van het proces dat wordt doorlopen bij de samenwerking tussen partners (zie ook figuur 2) en de bijbehorende logistiek.
- Succesfactoren en knelpunten die worden ervaren ten aanzien van de manier waarop de organisaties en de ketens zijn ingericht en worden aangestuurd.

Figuur 2. Stappen van de loop van de zaak, zoals beschreven in de HSSK als een samenvoeging van de werkprocessen van VT, politie en OM bij samenwerking bij strafbare kindermishandeling.

De melding van VT aan politie wordt voorafgegaan door een concreet vermoeden van strafbare kindermishandeling. Het wordt aangemoedigd dat partners in (anoniem) overleg treden om te constateren of er sprake is van een vermoeden.

Als uit het overleg volgt dat er inderdaad sprake is van strafbare kindermishandeling, of als zonder dat overleg ook al duidelijk was dat er sprake was van strafbare kindermishandeling, meldt VT de zaak bij de politie (geen aangifte nodig).

Nadat de casus bij de politie is gemeld wordt door politie en VT de afstemming gezocht over onderzoekshandelingen en veiligheidsmaatregelen. Indien nodig wordt ook RvdK betrokken.

Onderzoeksplanning en veiligheidsplanning lopen naast elkaar, beïnvloeden elkaar en zijn onderling van elkaar afhankelijk. Gelijktijdig aan het onderzoek wordt het veiligheidsplan in werking gesteld en hierop gemonitord.

Wanneer structurele veiligheid is bewerkstelligd en een eventuele strafrechtelijke uitspraak heeft plaatsgevonden kunnen de partners toewerken naar afronding en de samenwerking in de casus evalueren.

2

Ervaren
succesfactoren en
knelpunten in de
praktijk

Toelichting op Hoofdstuk 2. Ervaren succesfactoren en knelpunten in de praktijk

Totstandkoming van ervaren knelpunten en succesfactoren

Dit hoofdstuk beschrijft de succesfactoren en knelpunten zoals ervaren door gesprekspartners in de samenwerking bij strafbare kindermishandeling.

Voor het inventariseren van de succesfactoren en knelpunten zijn 20 gesprekken gevoerd met 39 sleutelfiguren en landelijke vertegenwoordigers vanuit het LNZZS. De gesprekspartners zijn medewerkers die binnen de eigen regio een belangrijke rol spelen bij de lokale aanpak strafbare kindermishandeling. Een overzicht van de gesprekspartners is gegeven in bijlage 4.2.

Per gesprek zijn gespreksverslagen opgesteld, welke vervolgens zijn afgestemd met de betreffende gesprekspartners. De gevalideerde knelpunten en succesfactoren zijn vervolgens integraal geanalyseerd en gestructureerd naar de aspecten van het Wiel (zie figuur 1 op pagina 7). Daar waar documentatie een relevante bijdrage levert aan de beschreven ervaring is een referentie naar het document opgenomen. De lijst van referentiedocumenten is weergegeven in bijlage 4.1.

De analyse heeft geleid tot een overkoepelend beeld van de succesfactoren en knelpunten die de gesprekspartners ervaren. De presentatie van de ervaren succesfactoren en knelpunten is in de periode juni tot en met september 2020 afgestemd met zowel het LNZZS, de gesprekspartners en contactpersonen van de Regionale Netwerken Zorg Straf.

Leeswijzer

Pagina's 10 tot en met 31 beschrijven de knelpunten en succesfactoren die in de lokale praktijk worden ervaren per aspect van het wiel. Een toelichting op de methodiek van het wiel is te vinden in 1.2. Aanpak en Methodiek op pagina 6 en 7. Specifiek voor het aspect 'Processen & Logistiek' wordt aanvullend de loop van de zaak gevolgd, zoals toegelicht op pagina 7.

Bij het lezen van dit hoofdstuk vragen wij aandacht voor het volgende:

- Daar waar knelpunten of succesfactoren meerdere aspecten kennen, wordt er gerefereerd naar het paginanummer waar het knelpunt of de succesfactor nader wordt toegelicht.
- Per succesfactor en knelpunt is aangegeven vanuit welk perspectief (functie / organisatie) deze wordt ervaren. In de gesprekken is verzadiging opgetreden (de gesprekspartners deelden hetzelfde beeld), waarbij niet kan worden uitgesloten dat andere of aanvullende succesfactoren en knelpunten ervaren worden in de praktijk.

2.1

Ervaren knelpunten en succesfactoren

Mensen & Cultuur

2.1. Succesfactoren en knelpunten aspect 'Mensen & Cultuur'

In de samenwerking tussen partners staat het werken aan duurzame veiligheid van gezinnen voorop

De partners hebben een gemeenschappelijke hoofddoel: samen werken aan het creëren van basisveiligheid, het wegnemen van veiligheidsrisico's en het (duurzaam) herstellen van de veiligheid. Werken vanuit het gezamenlijke doel en hierin als gelijkwaardige partners optrekken wordt door de partners als belangrijk ervaren. Op regionaal niveau weten partners elkaar al vaak te vinden: casussen worden gezamenlijk opgepakt en er worden overkoepelende activiteiten georganiseerd, zoals werkgroepen en bijeenkomsten (voor nadere toelichting op slide 9).

Direct betrokken partners zijn bekend met de HSSK

De nauw bij de aanpak van kindermishandeling betrokken medewerkers kennen de handreiking. Het gaat met name om vertrouwensartsen, onderzoekers en Officieren van Justitie. Medewerkers op afstand van de aanpak zijn niet of in mindere mate bekend met de handreiking. De gesprekspartners ervaren dat het van belang is de handreiking steeds weer onder de aandacht te brengen van medewerkers.

Aan vertrouwen wordt gebouwd door gezamenlijke ervaringen

De afgelopen jaren is de samenwerking tussen partners, mede door de HSSK, verbeterd en heeft een minder ad hoc-karakter dan eerder. De partners geven aan dat eerdere ervaringen waarin de samenwerking minder goed verliep, belemmerend kunnen werken. Een voorbeeld hiervan is dat in het verleden voorkwam dat de politie zonder overleg een verdachte aanhield in een gezinssituatie. Door in de samenwerking te ervaren dat hierover nu vooraf afstemming plaatsvindt groeit het onderling vertrouwen en kan beeldvorming worden veranderd. Een ander voorbeeld is de doorlooptijd van NFI-onderzoeken. Hoewel deze in de afgelopen jaren is afgenomen, leeft onder gesprekspartners nog steeds het beeld dat deze onderzoeken lang duren.

Kennis en begrip voor elkaar en elkaars werkwijze en mogelijkheden is belangrijk voor vertrouwen

Partners die reeds kennis hebben gemaakt, ervaren dat zij elkaar snel weten te vinden wanneer dit nodig is. Kennis over de organisatie, de mogelijkheden van de partner en begrip van wat voor de andere professional belangrijk is, zijn belangrijke bouwstenen van een goede samenwerking. Periodiek overleg tussen de partners draagt hieraan bij.

In de samenwerking komen twee ketens samen: de zorg- en strafrechtketen. Professionals uit beide ketens werken samen vanuit verschillende 'perspectieven'. Door het combineren van de kennis en mogelijkheden van de partners kan een 'win-win-win-situatie' gecreëerd worden: het gezin krijgt de zorg die nodig is, het strafrecht wordt zo ingezet dat het recht doet aan de situatie en hiermee wordt de veiligheid binnen het gezin geborgd. Hiervoor is het nodig dat partners door de 'bril van de ander' (leren) kijken en kennis hebben van elkaars processen en mogelijkheden.

Het vergt professionals tijd, kennis en ervaring om over elkaar te leren en op regionaal niveau tot een gedeelde visie op de werkwijze te komen. In verschillende regio's zijn bijeenkomsten, vakdagen of themadagen georganiseerd om de HSSK onder de aandacht te brengen. Partners geven presentaties bij de andere organisaties om kennis over te dragen en uit te leggen wat de werkwijze en mogelijkheden van de eigen organisatie zijn. Dit wordt door de partners als zeer waardevol ervaren en draagt bij aan het begrijpen van elkaars 'perspectief'. Ook landelijk worden kennisbijeenkomsten georganiseerd, bijvoorbeeld het LECK congres 'Strafbare kindermishandeling of niet? Een kwestie van samen optrekken' van 13 februari 2020 (documenten 2a en 2b).

2.1. Succesfactoren en knelpunten aspect 'Mensen & Cultuur'

Verschillende perspectieven op samenwerking casussen 'grijs gebied'

Wanneer het gaat om samenwerken onderscheiden gesprekspartners grofweg drie typen casussen. Afhankelijk van het type casus krijgt de samenwerking tussen partners vorm:

- Casussen met ernstig of herhaaldelijk letsel waarbij direct duidelijk is dat justitie betrokken moet worden (bijvoorbeeld overleden kind, shaken baby, ernstig hersenletsel).
- Casussen in een 'grijs gebied', waarbij verschillende factoren meespelen in de keuze om justitie wel of niet te betrekken. Afhankelijk van de mate waarin de lokale samenwerking reeds is vormgegeven en de inschatting van Veilig Thuis door de vertrouwensarts wordt in deze casussen in elk geval overlegd met justitie.
- Casussen zonder of met beperkt letsel of vage vermoedens waarbij aangegeven wordt dat de inzet van justitie (op dat moment) waarschijnlijk geen meerwaarde heeft. Wanneer VT melding doet over dit soort casussen pakt justitie deze vaak niet op. Vastlegging van letsel is in dit soort gevallen wel van belang, omdat er dan in geval van herhaling een dossier is opgebouwd.

Naar schatting worden per jaar circa 100.000 kinderen slachtoffer van kindermishandeling (document 14). De voormalig Landelijk Officier van Justitie Zeden, Huiselijk Geweld & Kindermishandeling schat in VT jaarlijks ongeveer 7000 meldingen van fysiek geweld ontvangt, waarvan de politie in eerste instantie ongeveer 150 meldingen van strafbare kindermishandeling kreeg. Het OM wenst meer overleg over casussen, met name casussen in het grijze gebied. Vertrouwensartsen ervaren in sommige gevallen terughoudendheid om de casus kenbaar te maken bij de politie en het OM. Vertrouwensartsen geven verschillende verklaringen voor deze terughoudendheid.

Verschillende factoren spelen een rol bij de overweging contact te zoeken met elkaar in het geval van casussen in het 'grijs gebied'

De verschillende redenen die officieren geven voor de wens om meer te overleggen zijn uiteengezet op pagina 13. Deze verschillende verklaringen van vertrouwensartsen worden op pagina 14 toegelicht. De figuur hieronder geeft de verschillende factoren die een rol spelen in de verklaringen weer.

Figuur 3. Overwegingen bij het initiëren van overleg bij casussen in het 'grijs gebied'.

2.1. Succesfactoren en knelpunten aspect 'Mensen & Cultuur'

1. Redenen van OM voor wens meer overleg over casussen in het grijze gebied

Verschillende officieren geven aan dat zij over meer casussen willen overleggen, met name over casussen in het grijze gebied. Officieren worden soms in een laat stadium bij een casus betrokken. Wanneer zij de casus dan inzien hadden zij, in sommige gevallen, eerder betrokken willen zijn. Doordat partners elkaar leren kennen, ontstaat hierover in de regio's constructief overleg. Wanneer partners elkaar nog niet goed kennen, ervaren vertrouwensartsen dat officieren soms dwingend overkomen ten aanzien van het melden van casussen. Vanuit officieren worden verschillende redenen gegeven over waarom het belangrijk is om het OM vroegtijdig te betrekken.

1.1 Vroegtijdig overleg draagt bij aan het op de juiste manier vastleggen van letsel

Strafrechtelijk onderzoek naar kindermishandeling is complex. Vaak kan het slachtoffer niet praten en zijn er hierdoor geen verklaringen beschikbaar van het slachtoffer. Dit betekent dat het letsel geïnterpreteerd moet worden zonder verklaring. Het goed vastleggen van letsel is in dit soort zaken van belang. De window of opportunity om dit letsel vast te leggen kort: van een onscherpe foto kan je geen scherpe foto meer maken (document 1).

Wanneer wordt besloten een zaak strafrechtelijk te onderzoeken, dan is vroegtijdige afstemming tussen partners belangrijk om de kwaliteit van het vastleggen van het letsel te borgen. Vertrouwensartsen onderschrijven dit. Onvoldoende overleg kan leiden tot het niet (tijdig) uitvoeren van onderzoek (bijvoorbeeld top-teen onderzoek) of het onjuist vastleggen van letsel. Het vastleggen van letsel in dit korte tijdsbestek is ook belangrijk wanneer geen strafrechtelijk onderzoek wordt uitgevoerd. De vastlegging kan op een later moment alsnog gebruikt worden, wanneer bijvoorbeeld sprake is van het herhaaldelijk toebrengen van letsel.

1.2. Het OM kan haar taak alleen vervullen als casussen worden overlegd

De taak van het OM is het onderzoek naar strafbare kindermishandeling te leiden en te beslissen over (het voorleggen van) interventies (aan de rechter). Een officier geeft aan dat het uitvoeren van de taak onder meer van belang is om de maatschappelijke norm te bekrachtigen: geweld tegen kinderen gebruiken is strafbaar. Kinderen krijgen hierdoor de erkenning dat datgene wat hun is overkomen niet normaal of geaccepteerd is (zie ook document 13). Door VT wordt aangegeven dat een strafzaak nodig kan zijn om het verleden af te sluiten en het perspectief op de toekomst te richten. Om deze taak uit te voeren is het OM afhankelijk van meldingen die gedaan worden door VT. Voor VT is het bepalen of kindermishandeling strafbaar is geen primaire taak en spelen andere factoren mee om een casus wel of niet te melden (zie hiervoor ook: Verklaring 2.1 Professionele autonomie is een belangrijke waarde van vertrouwensartsen). Door officieren wordt ervaren dat hierdoor onvoldoende zicht is op alle gevallen van mogelijke strafbare kindermishandeling, waardoor het OM haar taak niet altijd kan uitvoeren.

1.3. Meedenken over herstellen veiligheid / inzetten strafrecht

Verschillende officieren geven aan dat wanneer niet (anoniem) wordt overlegd over een casus, kansen om de veiligheid te herstellen gemist kunnen worden. Mede daarom wensen officieren dat (anoniem) overleg bij vermoedens van strafbare kindermishandeling in de praktijk de norm is. Het combineren van gereedschapskisten van Zorg en van Straf leidt tot meer mogelijkheden om veiligheid te herstellen: 'samen kun je meer' (zie pagina 22 voor voorbeelden). Met name wanneer sprake is van onveiligheid door structurele problemen binnen het gezinssysteem, wordt ervaren dat het vroegtijdig betrekken van het OM kan bijdragen aan het herstellen van de veiligheid.

Het overleggen over een casus met het OM betekent niet dat er altijd vervolging wordt ingezet. In veel zaken is het (nog) niet nodig dat het strafrecht wordt ingezet, maar kan het OM kan wel meedenken en adviseren over de casus. Wanneer VT en OM allebei van mening zijn dat strafrechtelijke vervolging op dat moment niet bijdraagt aan het herstellen van de veiligheid, dan vindt dit in principe niet plaats.

2.1. Succesfactoren en knelpunten aspect ‘Mensen & Cultuur’

2. Verklaringen van vertrouwensartsen over terughoudendheid overleg / melden casussen in grijs gebied

Vertrouwensartsen verklaren verschillende factoren die een rol spelen bij de afweging casussen in het grijze gebied (anoniem) te overleggen of deze te melden bij politie en OM. De mate waarin de factoren een rol spelen in de terughoudendheid is mede afhankelijk van de vertrouwensarts, casus en inrichting van de regionale samenwerking.

2.1. Professionele autonomie is een belangrijke waarde van vertrouwensartsen

Bij sommige vertrouwensartsen speelt het gevoel dat het melden van elke casus waarin sprake is van een vermoeden van strafbare kindermishandeling voorbijgaat aan de expertise van vertrouwensartsen om in te kunnen schatten of overleg met justitie nodig is. Vertrouwensartsen bepalen onder andere aan de hand van de ernst en aard van het letsel (toegebracht / medisch) en in sommige gevallen de intentie waarmee het letsel is toegebracht of justitie betrokken wordt. Afhankelijk van de ernst van het letsel wordt door de vertrouwensarts hierbij de afweging gemaakt in hoeverre een strafzaak bijdraagt aan veiligheid binnen en zorg voor een gezin.

2.2. Transparantie naar het gezinssysteem is een belangrijk uitgangspunt van de werkwijze van VT

Transparantie naar het gezinssysteem is een belangrijk uitgangspunt van de werkwijze van VT (document 4). Transparantie naar betrokkenen is nodig om een relatie op te bouwen met betrokkenen en passende hulpverlening te kunnen bieden. Wanneer VT overlegt met justitie stellen zij betrokkenen hiervan op de hoogte (principe: “inlichten, tenzij...”). Directbetrokkenen worden in principe ook ingelicht over anoniem overleg.

Enkele officieren, in lijn met sommige vertrouwensartsen, geven aan dat zij wensen dat (anoniem) overleg bij vermoedens van strafbare kindermishandeling de norm wordt, zodat gezamenlijk kan worden bekeken wie de beste rol heeft om

de veiligheid binnen een gezin te herstellen. Wanneer dit de norm is, hoeven artsen de keuze om te overleggen met justitie niet telkens te verantwoorden.

2.3. Bij letselzaken in ‘grijs gebied’ worstelen vertrouwensartsen met de vraag of politie en OM betrekken bijdraagt aan veiligheid

Wanneer sprake is van casussen in ‘het grijze gebied’ ervaren vertrouwensartsen (en ook RvdK) soms een worsteling. Veiligheid staat voorop en de inzet van het strafrecht moet helpend zijn om veiligheid te herstellen. Hierbij spelen voor vertrouwensartsen onder andere de volgende overwegingen een rol:

- De inzet van het strafrecht levert niet altijd een meerwaarde op voor de veiligheid binnen het gezin, terwijl het wel een negatieve impact kan hebben: het betrekken van de strafketen kan veel stress opleveren binnen een gezin (en daarmee onveiligheid creëren). Dit is met name een zorg in relatie tot de lange doorlooptijden van strafrechtelijke onderzoeken bij zaken in het ‘grijze gebied’.
- Het betrekken van politie en OM doet recht aan de rechten van het kind, en kan bijdragen aan de medewerking van een gezin aan hulpverlening (bijvoorbeeld door de inzet van het strafrecht met een voorwaardelijk deel als stok achter de deur).
- Het betrekken van van politie en OM wordt in sommige casussen ervaren als criminaliseren.

2.4. Melden is doorbreken beroepsgeheim – Afweging proportionaliteit en subsidiariteit zijn van belang

Het maken van een melding bij de politie vraagt om het doorbreken van het beroepsgeheim van artsen. Wanneer artsen een melding doen, gaat hier een zorgvuldige afweging op basis van proportionaliteit en subsidiariteit aan vooraf. Artsen zijn persoonlijk aansprakelijk voor de afweging die zij maken en kunnen via het tuchtrecht berispt worden wanneer zij het beroepsgeheim doorbreken. Met name wanneer het gaat om zaken in het grijze gebied zijn artsen soms terughoudend om melding te maken.

2.1. Succesfactoren en knelpunten aspect 'Mensen & Cultuur'

2.5. Angst dat wanneer VT vaker meldt bij justitie, meldingen vanuit professionele melders aan VT afnemen

Naast transparantie naar het gezinssysteem is transparantie naar de melder een belangrijk uitgangspunt. De melders worden ingelicht door VT wanneer zij de casus voorleggen aan justitie. Er is angst dat het uitgangspunt “melden, tenzij...” leidt tot een averechts effect: het draagvlak onder artsen om vermoeden te melden neemt af, zij willen in vertrouwen de vertrouwensarts consulteren. De KNMG heeft in een brief aan de landelijke stuurgroep FMEK aangegeven dat overleg tussen VT en justitie bij elke melding van kindermishandeling aan VT ertoe kan leiden dat artsen minder gaan melden. Tevens wordt door VT aangegeven dat dit draagvlak ook bij andere melders, zoals melders vanuit het onderwijs, zou kunnen afnemen.

2.2.

**Ervaren
knelpunten en
succesfactoren**

***Processen &
Logistiek***

2.2. Succesfactoren en knelpunten aspect 'Processen & Logistiek': Procesbreed

Aantal meldingen niet direct inzichtelijk voor gesprekspartners en minder dan wanneer conform de HSKK gemeld wordt

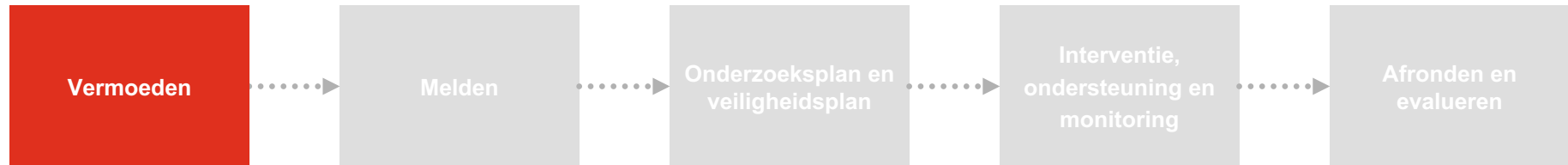
De gesprekspartners hebben beperkt inzicht in landelijke aantallen meldingen van VT bij politie en OM, soort meldingen en het verloop van de melding / zaak, alsook inzicht in de hoeveelheid (anonieme) overleggen die worden gevoerd. Op regionaal niveau is dit inzicht ook beperkt aanwezig. Wanneer gevraagd wordt naar aantallen, geven gesprekspartners aan dat het om een beperkt aantal meldingen van kindermishandeling (exclusief zeden) gaat. Het betreft hier de zaken met ernstig of herhaaldelijk letsel waarbij direct duidelijk is dat justitie betrokken moet worden (bijvoorbeeld overleden kinderen, shake baby's of meerdere botbreuken). Meerdere gesprekspartners vermoeden dat het aantal meldingen (fors) zal toenemen wanneer casussen conform de HSKK gemeld worden, waaronder meer overleg over casussen in het 'grijze gebied',

Het NFI, dat onderzoeken doet wanneer sprake is van letsel, heeft inzicht in hoeveel onderzoeken de afgelopen jaren bij hen zijn aangevraagd. Hieruit blijkt dat het aantal onderzoeken jaarlijks toeneemt. Dit kan erop duiden dat ook het aantal meldingen door VT is toegenomen.

Onduidelijkheid over vermoeden van seksueel misbruik in relatie tot de HSKK

Er leven in de regio's, eenheden en parketten verschillende beelden over of vermoeden van seksueel misbruik wel of niet onder de HSKK vallen. In sommige regio's gaat men ervan uit dat zeden wel onderdeel is van de handreiking en in andere regio's gaat men ervan uit dat dit niet zo is. In de samenwerking tussen partners levert dit soms verwarring op, bijvoorbeeld over of een melding volstaat voor zedenzaken of dat een aangifte nodig is.

2.2. Succesfactoren en knelpunten aspect 'Processen & Logistiek': Vermoeden (1/2)

Anoniem overleg wordt over het algemeen positief ervaren

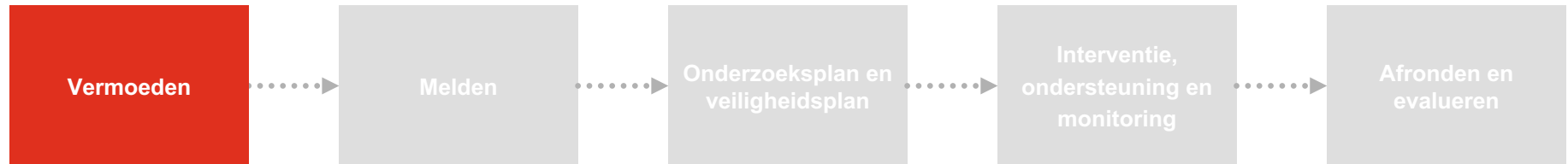
De mogelijkheid tot anoniem overleg bij een vermoeden van strafbare kindermishandeling wordt door de betrokken partners als helpend ervaren, omdat het bijdraagt aan laagdrempelig contact. Eventuele relevante informatie over de casus kan de politie echter niet raadplegen. Vanuit VT wordt soms een druk ervaren van politie en/of OM om na anoniem overleg een casus te melden.

De grens tussen wat wordt gevraagd in taxatiegesprekken en studioverhoren lijkt in de praktijk te vervagen

Geselecteerde gedragsdeskundigen van VT en RvdK (vanaf 2018) worden opgeleid om taxatiegesprekken te voeren. Het doel van taxatiegesprekken is om een vaag vermoeden te duiden (document 1, pagina 20: 'Een taxatiegesprek is een gesprek met een kind om objectieve, gestructureerde en gestandaardiseerde wijze verheldering te krijgen over de betekenis van een vage onthulling'). De politie voert als onderdeel van het onderzoek later in het proces een studioverhoor uit.

Door enkele onderzoekers is aangegeven dat taxatiegesprekken, mede door de intensieve opleiding van gedragskundige, steeds meer het karakter krijgen van een studioverhoor. Terwijl deze door een gecertificeerd verhoorder (politie) uitgevoerd moeten worden, omdat het verklaringen van het kind kan beïnvloeden. Het is daarom van belang om de grens tussen wat er wordt gevraagd in taxatiegesprekken en studioverhoren te verduidelijken. Daarnaast is aangegeven dat onduidelijk is wanneer een taxatiegesprek gevoerd moet worden (regio Den Haag) en in hoeverre er landelijk afstemming is geweest tussen de partners over de grens tussen taxatiegesprekken en studioverhoren (regio Utrecht en regio Amsterdam). De werkgroep kwaliteitskader taxatiegesprekken houdt zich hier momenteel mee bezig.

2.2. Succesfactoren en knelpunten aspect 'Processen & Logistiek': Vermoeden (2/2)

Vermoeden van psychische mishandeling of Münchhausen by proxy worden vaak niet gemeld

Vermoeden van psychische mishandeling of Münchhausen by proxy worden vaak niet gemeld bij justitie. Vanuit sommige vertrouwensartsen wordt aangegeven dat zij inschatten dat de bewijsbaarheid van dit soort zaken beperkt is en de impact van het betrekken van politie en OM groot (zie ook pagina 14: Verklaring 2.3: Bij letselzaken in grijs gebied worstelen artsen met de vraag of politie en OM betrekken bijdraagt aan veiligheid). Een aantal gesprekspartners geeft aan dat het bewustzijn van het belang van overleggen over dergelijke vermoedens onder vertrouwensartsen en Officieren de afgelopen periode gegroeid is.

Aanvullende afspraken over (het zoeken van) onderlinge afstemming over vermoedens

Partners ervaren, wanneer sprake is van casussen in het grijze gebied, dat aanvullende (regionale) afspraken nodig zijn om de juiste route te bewandelen en tot een win-win-win-situatie te komen. Op regionaal niveau maken partners hierover momenteel afspraken. Bijvoorbeeld, afspraken over welke casusgegevens worden ingebracht bij een overleg over zaken waar melding wordt overwogen, bijvoorbeeld door het benoemen van initialen in plaats van namen (document 10).

2.2. Succesfactoren en knelpunten bij aspect 'Processen & Logistiek': Melden/Onderzoeks- en Veiligheidsplan

Melding in plaats van aangifte wordt over het algemeen positief ervaren

De mogelijkheid die de HSSK biedt om een melding te doen in plaats van een aangifte wordt door VT en politie als prettig ervaren: het kost minder tijd en is laagdrempeliger. De HSSK is door middel van een landelijke implementatieopdracht geïmplementeerd bij de politie. Het doen van een melding sluit echter beperkt aan op de algemene opsporingsprocessen van de politie. Mede hierdoor zijn niet alle politiemedewerkers bekend met de mogelijkheid van het doen van een melding in plaats van aangifte.

Overleg in vroeg stadium bij zaken waar sprake is van ernstig letsel wordt positief ervaren

Wanneer sprake is van zeer ernstige kindermishandeling (doodslag, botbreuken, zedendelicten) weten de partners elkaar regionaal snel te vinden. Zeker wanneer reeds tijd gestoken is in het elkaar leren kennen.

Het vroegtijdig betrekken van OM en politie wordt over het algemeen als prettig ervaren, waarbij de partners vanuit hun eigen verantwoordelijkheid bijdragen aan de veiligheid in een gezin. Door vroegtijdig te overleggen is van het begin duidelijk wie welke activiteiten oppakt. Wanneer justitie te laat betrokken wordt, kunnen bepaalde onderzoekshandelingen niet meer uitgevoerd worden. De partners geven aan dat afstemming over het gesprek met de ouders over de betrokkenheid van de politie belangrijk is.

De letterlijke termen onderzoeksplan en veiligheidsplan worden in de praktijk van samenwerking tussen VT, politie en OM op casusniveau niet altijd gehanteerd. Dit betekent echter niet dat er geen plan voor het onderzoek en het herstellen van de veiligheid worden opgesteld.

2.2. Succesfactoren en knelpunten bij aspect 'Processen & Logistiek': Onderzoeks- en Veiligheidsplan

Doorlooptijden van begin forensisch onderzoek tot zitting frustreren samenwerking en veiligheid

Vanuit VT, politie en OM worden de doorlooptijden van NFI-onderzoek als zeer lang ervaren, oplopend tot 2 jaar. De daadwerkelijke doorlooptijd van NFI-onderzoeken bedraagt momenteel echter tussen de 70 en 78 dagen. Vertraging in het onderzoek ontstaat voorafgaand en tijdens en na afloop van het NFI-onderzoek, hieronder wordt dit nader toegelicht.

Vertraging voor het onderzoek

Wanneer een NFI-onderzoek wordt ingeschreven vindt mondelinge afstemming met de OvJ plaats en wordt gezamenlijk bepaald welke informatie benodigd is voor het onderzoek. Hierbij kan het gaan om:

- Medische stukken. Deze worden opgevraagd/gevorderd door het OM en direct verstrekt aan het NFI in verband met het beroepsgeheim van artsen.
- Processen-verbaal met verklaringen.

De oplevering van het NFI-onderzoek is afhankelijk van de snelheid waarmee medische stukken worden geleverd door ziekenhuizen, huisartsen en andere medische professionals. Het onderzoek start wanneer de onderzoeksmaterialen compleet zijn. Vanaf het moment van inschrijving tot de start van het onderzoek staat de zaak op 'klokstil'.

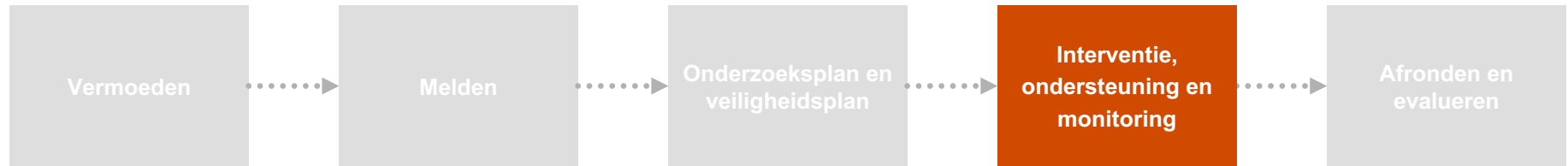
Het OM en NFI ervaren weerstand van artsen om medische stukken te delen. Om dit knelpunt te verlichten adviseert het KNMG dat de arts met Justitie overeenkomt medische stukken voor te leggen aan het NFI. Het NFI kan dan beoordelen of en in hoeverre medische gegevens uit het dossier relevant zijn voor het strafrechtelijk onderzoek en deelt deze gegevens indien relevant met de OM. Wanneer medische dossiers direct aan het OM worden verstrekt, kunnen deze onderdeel van het zaaksdossier worden en beschikbaar voor de advocaat van de verdachte.

Vertraging tijdens en na NFI-onderzoek

In een rechtszaak kan de verdediging het NFI-rapport ter discussie stellen en contra-expertise inzetten. Dit traject zorgt voor vertraging, mede omdat het NFI moet reageren op de bevindingen van de contra-expertise. Daarnaast kunnen naast het NFI-onderzoek ook andere opsporingsonderzoekshandelingen uitgevoerd worden, die de doorlooptijd van het strafrechtelijk onderzoek verlengen.

Na een melding wordt (conform de HSSK) een gezamenlijk onderzoeksplan opgesteld en worden veiligheidsmaatregelen genomen om acute onveiligheid op te heffen en duurzame veiligheid te herstellen. De lange doorlooptijd van het gehele onderzoek kan een risico vormen voor de acute en duurzame veiligheid. In deze periode is het bieden van passende hulpverlening een uitdaging.

2.2. Succesfactoren en knelpunten bij aspect 'Processen & Logistiek': Interventie, ondersteuning en monitoring

Interventies justitiepartners worden ingezet om het veiligheidsplan te versterken

In de regionale samenwerkingen wordt gezocht naar manieren om de mogelijkheden van het OM en politie, anders dan vervolging, in te zetten in casussen. Het OM kan advies vragen aan de reclassering over passende interventies. Bijvoorbeeld door:

- een waarschuwing af te geven aan een gezin door middel van een voorwaardelijk sepot;
- gebruik te maken van openstaande straffen van betrokkenen die toegang tot gezin blokkeren om VT toegang tot het gezin te verschaffen. Bijvoorbeeld, een ouder kan hulpverleners medewerking weigeren, waardoor er beperkt contact kan worden gelegd met andere leden uit het gezinssysteem.

Terugkoppeling van informatie in zaken met langdurig traject is een uitdaging

In langdurige trajecten zijn partners veelal afhankelijk van de informatie die wordt teruggekoppeld door anderen. Hoewel regio's hier (informele) afspraken over hebben of een periodiek overleg inrichten, is verbetering gewenst. Met name bij:

- gevallen waar meerdere instanties met een gezin werken, zodat zij op de hoogte zijn van elkaars inzet;
- gevallen waar zorg is overgedragen van VT naar een gecertificeerde instelling (GI);
- gevallen waar de informatie nodig is om de veiligheid langdurig te kunnen waarborgen. Bijvoorbeeld, de uitkomsten van het politieonderzoek, de rapportage van het NFI en de afdoening door het OM;
- gevallen waar terugkoppeling kan bijdragen aan leren over elkaars werkprocessen en inzichten op welke vlakken de samenwerking kan verbeteren.

2.2. Succesfactoren en knelpunten bij aspect 'Processen & Logistiek': Afronden en evalueren

Partners ervaren het evalueren achteraf als waardevol

Door praktijkvoorbeelden over samenwerking te delen en elkaar te bevragen, leren partners elkaars perspectief kennen en worden lessen voor de toekomstige samenwerking opgehaald. Regio's evalueren casussen als onderdeel van verschillende overleggen, voorbeelden hiervan zijn (niet uitputtend):

- een periodiek casus- of actieoverleg (regio's Midden-Nederland, Noord-Nederland)
- de werkgroep HSSK (regio's Rotterdam-Rijnmond en Zuid-Holland-Zuid)

Het inrichten van structurele evaluatie is een uitdaging door beperkte tijd, ruimte en het aantal betrokken partners

Gesprekspartners geven aan dat het inrichten van structurele evaluatie wordt bemoeilijkt doordat:

- partners beperkte capaciteit beschikbaar hebben;
- er veel verschillende contactpersonen vanuit verschillende instanties bij een casus betrokken zijn, waardoor het lastig is om betrokkenen aan tafel te krijgen.

Met name bij negatieve ervaringen in het verleden wordt het als belangrijk ervaren om tot de kern van de vraag of frictie te komen: met de feiten op tafel en met een gespreksleider. Hier ligt een voorbeeldfunctie voor kartrekkers vanuit het OM, politie en VT.

2.3.

**Ervaren
knelpunten en
succesfactoren**

***Organisatie &
Keten***

2.3. Succesfactoren en knelpunten bij aspect ‘Organisatie & Keten’

Mate waarin HSSK onder de aandacht is gebracht verschilt per regio

De mate waarin de HSSK onder de aandacht is gebracht verschilt per regio. Lokaal zijn verschillende activiteiten uitgevoerd, bijvoorbeeld door (niet uitputtend):

- een OvJ die een dag gingen meelopen bij VT (parket Midden-Nederland)
- het organiseren van voorlichtingsbijeenkomsten (regio Rotterdam-Rijnmond/Zuid-Holland-Zuid) en vakdagen (regio Zeeland West-Brabant)
- voort te bouwen op het actieoverleg (Noord-Midden Limburg) of overleg in Veiligheidshuizen (regio Zeeland West-Brabant)
- voort te bouwen op reeds bestaande samenwerking en netwerken (parketten Amsterdam, Noord-Holland)

Vaste contactpersonen en korte lijnen zijn belangrijke succesfactoren voor samenwerking

In vrijwel alle regio's wordt het belang van vaste contactpersonen en korte lijnen voor succesvolle samenwerking benadrukt. Dit is behulpzaam om snel contact te kunnen leggen, en om vertrouwen over en weer te laten groeien. Vanuit VT vervullen vertrouwensartsen vaak de rol van vaste contactpersoon, vanuit het OM zijn dit de kindermishandelingsofficieren. Vanuit de politie is dit niet belegd bij een specifiek type functionaris. In enkele regio's is een (tijdelijke) coördinator aangesteld om de route van de zaak binnen de politie te coördineren.

In verschillende regio's zijn initiatieven om in kaart te brengen welke medewerkers van wanneer en in welke gevallen beschikbaar zijn en de contactgegevens in een overzicht op te nemen. Deze overzichten worden als zeer helpende ervaren in de samenwerking. Bijvoorbeeld:

- Routekaart (regio Zeeland West-Brabant, document 12) / Stroomschema (regio Den Haag/Haaglanden)

- Voorblad met contactgegevens aan de HSSK toegevoegd (regio Rotterdam Rijnmond / Zuid-Holland-Zuid)
- Spoedoverleg appgroep (regio Amsterdam, regio Utrecht)
- Centraal loket (eenheid Noord-Nederland) / Expertiseteam Ietsel (regio Zuid-Oost-Brabant)

Samenwerking wordt beïnvloed door capaciteitsvraagstukken

Bij de verschillende organisaties wordt een capaciteitstekort ervaren. Dit tekort heeft soms impact op de samenwerking:

- hoewel de partners een centraal overzicht van hoe zaken zijn opgepakt, verlopen en worden afgedaan wenselijk en belangrijk vinden, heeft geen van de partijen de capaciteit om dit als taak op te pakken (regio Amsterdam)
- het ontbreken van gekwalificeerde artsen voor Ietsel-foto's (parket Noord-Holland) of een vertrouwensarts (regio Zaanstreek-Waterland) beïnvloeden de uitvoering van onderzoek.
- het is onduidelijk of er voldoende capaciteit is zodat VT kan aansluiten bij bestaande overleggen tussen politie en OM (regio Noord-Holland).

2.3. Succesfactoren en knelpunten bij aspect ‘Organisatie & Keten’

Bestuurlijke en organisatorische inbedding van samenwerken bij strafbare kindermishandeling nodig

Samenwerking vraagt inzet, tijd en capaciteit van mensen. Het is daarom belangrijk om deze aspecten op bestuurlijk niveau te borgen. Daarnaast vraagt samenwerking om een gezamenlijke visie op zowel operationeel, tactisch en strategisch niveau. Ook bestuurders van de organisaties moeten elkaar kennen, prioriteren, een visie uitdragen en het tactisch en operationeel niveau ondersteunen. In de regio Noord- en Midden Limburg is momenteel een ontwikkeling gaande om ervoor te zorgen dat samenwerken bij strafbare kindermishandeling ook besproken wordt door de ambtelijke top en in bestuurlijke overleggen. In verschillende regio's wordt het Regionale Netwerk Zorg Straf ingezet om op regionaal niveau bestuurlijke borging te bewerkstelligen.

Coördinatie vanuit VT draagt bij aan samenwerking

De vertrouwensartsen (VT) zijn een belangrijke schakel tussen de gedragswetenschappers en onderzoekers van VT enerzijds en de Politie en OM anderzijds. Ook in de communicatie tussen justitiepartners en gecertificeerde instellingen (GI's) vervult de vertrouwensarts van VT een schakelfunctie. In de regio's waar (tijdelijk) geen vertrouwensarts is, verloopt de samenwerking over het algemeen minder soepel (parket/eenheid Noord-Holland).

Verschillende VT-regio's hebben een coördinator voor de samenwerking tussen VT en justitie aangesteld:

- procesregisseur (regio IJsselland, regio Rotterdam-Rijnmond/Zuid-Holland-Zuid)
- projectmanager Straf & Zorg (VT Flevoland)

Deze regio's geven aan dat de coördinatoren bijdragen aan succesvolle samenwerking partners.

Heldere interne route van zaak binnen politie draagt bij aan samenwerking

De politie heeft de HSSK vertaald naar een landelijke Werkinstructie (document 7) en infographic huiselijk geweld (document 6). Kindermishandeling is geborgd binnen het generieke proces van Huiselijk geweld, dat wordt uitgevoerd door de Districtsrecherche (hierna: DR). Zedenzaken worden opgepakt door de Dienst Regionale Recherche (hierna: DRR). Afhankelijk van de eenheid zijn binnen de DR medewerkers met een taakaccent aangewezen.

Door sommige partners wordt de wens geuit om kindermishandelingszaken, net als zedenzaken, onder te brengen bij de DRR. De politie geeft echter aan dat het beleggen van kindermishandelingszaken bij de DR aansluit bij de positie en het werk van de DR. De DR staat in nauw contact met de basisteams en netwerkpartners. Door deze aansluiting is de bereikbaarheid en beschikbaarheid groot, waardoor hulp laagdrempelig en lokaal kan worden aangeboden. Daarnaast sluit het aan op de decentralisatie van jeugdzorg naar gemeenten.

Het inrichtingsplan van de politie kent geen centrale coördinator voor kindermishandelingszaken, die de loop van zaken coördineert binnen de organisatie. De politie en partners merken dat zaken hierdoor niet direct bij de juiste medewerkers belegd worden en kennis verspreid binnen de organisatie aanwezig is. Dit kost tijd / capaciteit van zowel de politie als partners. In verschillende regio's hebben eenheden initiatief genomen om de route te verduidelijken. Bijvoorbeeld in de vorm van:

- de inrichting van een centraal loket bij de politie (eenheid Noord-Nederland)
- de inrichting van een functie coördinator onderzoek kindermishandeling (DR Kennemerland)
- de tijdelijk invulling van de rol coördinator door een projectleider (eenheid Amsterdam)

2.3. Succesfactoren en knelpunten bij aspect ‘Organisatie & Keten’

De rol van de RvdK is beperkt beschreven in de HSSK, de rol van de Gl's / lokale teams is niet beschreven Landelijke discussie FMEK beïnvloedt de regionale samenwerking

De Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) en gecertificeerde instellingen (Gl's) hebben in sommige casussen (daar waar er sprake is van een gedwongen jeugdkamer) een belangrijke rol in het herstellen van de veiligheid. De rol van deze partners is beperkt (RvdK) of niet (Gl's en lokale teams) beschreven in de HSSK. In de praktijk lopen gesprekspartners tegen de volgende knelpunten aan:

- De RvdK zit veelal achteraan het proces: zij worden betrokken wanneer veiligheidsafspraken niet worden nageleefd. Door de RvdK vroegtijdig te betrekken kan tijdig worden gesproken over het inzetten van civielrechtelijke interventies (zoals bijvoorbeeld het inzetten van een ondertoezichtstelling (OTS)). De kennis en ervaring van de RvdK wordt dan onvoldoende meegewogen.
- De RvdK krijgt in het merendeel van de ontvangen zaken een verzoek van de gemeente. In die verzoeken komen vermoeden van strafbare kindermishandeling naar voren, maar is er niet altijd een strafrechtelijk traject ingezet of overwogen. Daarnaast ziet de RvdK kinderen ook vanuit andere aanleidingen (bijvoorbeeld jeugdstrafrecht, echtscheiding), waar mogelijk sprake kan zijn van kindermishandeling. De samenwerking tussen RvdK en VT in dergelijke gevallen niet beschreven in de HSSK.
- In de periode dat justitie een strafzaak oppakt, kan de verantwoordelijkheid voor de hulpverlening aan een gezin naar verloop van tijd toegewezen worden aan een Gl of lokale teams. Wanneer nieuwe informatie over de strafzaak beschikbaar komt over een strafzaak, kan dit van belang zijn voor de betrokken hulpverlener. De HSSK beschrijft niet of en hoe VT en justitie informatie verstrekken aan de Gl's en lokale teams. In regio Flevoland verloopt de communicatie met het OM via VT. Dit is omslachtig en leidt tot vertraging in de communicatie.

De afgelopen tijd was er een discussie tussen VT en OM over de inzet van forensisch artsen op landelijk niveau. Inmiddels is de afspraak gemaakt dat er komend jaar gewerkt gaat worden met een Handelingskader Forensisch Medische Expertise bij Kinderen (FMEK), waarbij er op basis van casuïstiek geleerd wordt en zo nodig verbeterd wordt.

De landelijke discussie had impact op de regionale samenwerking. In verschillende regio's werd gevraagd om stroomlijning op landelijk niveau: oog hebben voor elkaars opdracht en professionaliteit, en meer vertrouwen hebben naar elkaar.

- In een regio wordt ervaren dat de schuring/verharding op landelijk niveau de samenwerking op regionaal niveau beïnvloedt, terwijl op regionaal niveau juist grote stappen zijn gezet.
- De vertrouwensartsen in een andere regio ervaren ook een impact: zij geven aan te merken dat het OM zich terughoudender in de samenwerking opstelt dan voorheen.

2.4.

**Ervaren
knelpunten en
succesfactoren**

***Wet- en
regelgeving***

2.4. Succesfactoren en knelpunten bij aspect ‘Wet- & regelgeving’

Er worden verschillende betekenissen gegeven aan de HSSK

De handreiking is opgesteld als een onderlegger om vanuit verschillende perspectieven lokaal tot een goede samenwerking te komen. Het Handelingsprotocol Veilig Thuis 2019 beschrijft dat VT conform de handreiking werkt. De in het protocol beschreven werkwijze sluit echter niet volledig aan op de werkwijze zoals deze is beschreven in de HSSK. Bijvoorbeeld, de HSSK (document 1) vraagt bij een vermoeden strafbare kindermishandeling om direct overleg VT-Politie/OM, dus nog vóór het gesprek met directbetrokkenen als onderdeel van de veiligheidsbeoordeling. Het Handelingsprotocol Veilig Thuis 2019 (document 4) – waar de HSSK reeds in is verwerkt – vraagt echter van VT-medewerkers als onderdeel van de veiligheidsbeoordeling om direct in gesprek te gaan met betrokkenen, en pas daarna contact te leggen met andere instellingen en professionals (zie document 4, pagina's 9 en 35).

Er zijn onder gesprekspartners verschillende beelden bij de status en weging van de handreiking. De handreiking is bedoeld om te gebruiken als toets voor het eigen handelen, en om met elkaar in gesprek te gaan (document 1, pagina 3). Hoewel de handreiking en het handelingsprotocol geen wettelijke status hebben, worden de stukken soms wel geïnterpreteerd als vastgesteld en leidend proces.

Wens om concreter kader informatie delen

In de handreiking wordt ingegaan op welke informatie gedeeld mag worden. In de praktijk wordt ervaren dat concretisering hiervan nodig is, onder andere om aansluiting van VT bij reeds bestaande overleggen tussen politie en OM te vereenvoudigen. Er zijn reeds aanvullende (tentatieve en informele) afspraken gemaakt in Noord-Holland (document 5) en VT-regio Utrecht (document 10).

Wens vanuit VT om meer uitleg juridisch kader en implicaties

Vanuit VT hebben medewerkers vragen over de juridische status van het doel van een melding, zoals:

- Wat is het juridische verschil tussen een melding en aangifte?
- Wat is de juridische impact van een melding bij de politie ("krijgt een ouder bijvoorbeeld nog een VOG?")?
- Welke informatie uit de melding komt terecht in het strafdossier? (document 14).

Wens tot meer verbinding met civielrecht

Wanneer sprake is van kindermishandeling en ouders werken in het vrijwillig kader mee aan hulpverlening, is momenteel beperkt mogelijkheid om via het civielrecht kindbeschermingsmaatregelen op te leggen (bijvoorbeeld een OTS). Deze maatregelen zijn vanuit het perspectief van veiligheid soms wenselijk. Professionals uit zowel de zorg- als strafketen hebben behoefte aan verdere uitwerking van deze route.

2.5.

**Ervaren
knelpunten en
succesfactoren**

***Technologie &
Informatie***

2.5. Succesfactoren en knelpunten bij aspect ‘Technologie & Informatie’

Het meldingsformulier van VT naar politie wordt over het algemeen positief ervaren, digitalisering is geen nadrukkelijke wens

In de basis is het meldingsformulier helpend en tijdbesparend. In het meldingsformulier is veel informatie opgenomen, soms meer dan vroeger in de aangifte. Het formulier is vooral gericht op casussen waarbij sprake is van fysiek letsel. Vanuit een aantal vertrouwensartsen is aangegeven dat de opbouw van het formulier verbeterd kan worden.

De automatisering van de koppeling van politie naar VT heeft de kwaliteit van de melding verhoogd en bespaart tijd (voor toelichting zie document 3a, 3b en 3c). De gesprekspartners uiten echter geen nadrukkelijke wens om een dergelijke koppeling voor de melding van VT naar politie te realiseren. Er vindt vaak telefonisch overleg plaats, waarnaar het meldingsformulier via e-mail verzonden wordt aan de contactpersoon.

3

Bouwblokken en –
stenen voor het
verbeteren van de
samenwerking

Toelichting op Hoofdstuk 3. Bouwblokken en –stenen voor het verbeteren van de samenwerking

Totstandkoming van de bouwblokken

Dit hoofdstuk beschrijft zes bouwblokken voor het verbeteren van de samenwerking tussen partners wanneer sprake is van (een vermoeden van) strafbare kindermishandeling.

De bouwblokken komen voort uit de succesfactoren voor het verbeteren van de samenwerking zoals deze worden ervaren door professionals van de verschillende partnerorganisaties. Gesprekspartners hebben bij de afstemming van de ervaren succesfactoren en knelpunten aangedragen welke factoren ('bouwblokken') bijdragen aan het versterken van de succesfactoren.

Vervolgens zijn de voorgedragen bouwblokken gezamenlijk (door VT, politie, RvdK, OM en NFI) en in lijn met de visie Veiligheid Voorop uitgewerkt in een werksessie op 22 september 2020. Een overzicht van deelnemers aan deze werksessie is opgenomen in bijlage 4.3. op pagina 46. Per bouwblok zijn tijdens de werksessie meerdere bouwstenen uitgewerkt door de deelnemers.

Bij het uitwerken van de bouwblokken is aandacht geschonken aan de aansluiting met:

- de visie Veiligheid Voorop;
- de werkwijzen en organisatorische kaders die gehanteerd worden in de praktijk en de behoeften en initiatieven die mogelijk in andere regio's reeds worden ervaren en uitgevoerd. Bijvoorbeeld, aansluiting met bestaande overlegtafels, zoals (niet uitputtend) het actieoverleg, motorkapoverleg, ZSM, AJB stuurgroepen van Zorg en Veiligheidshuizen regionaal portefeuillehouders overleg Straf/Zorg. De daadwerkelijke impact van bouwblokken op bestaande werkwijzen en organisatorische kaders is niet in kaart gebracht.

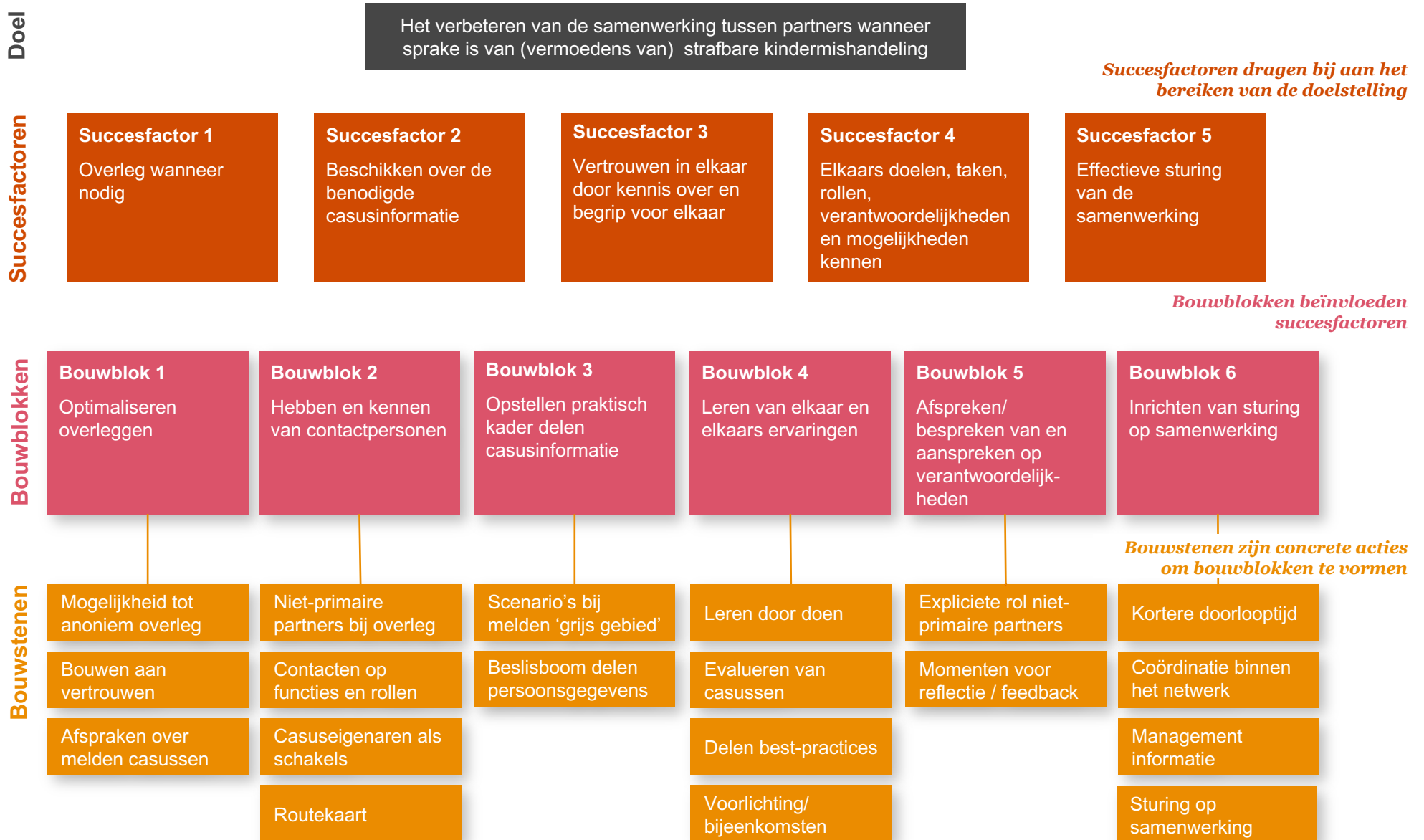
Leeswijzer

De bouwblokken zijn erop gericht succesfactoren te versterken en ervaren knelpunten in de samenwerking weg te nemen. Hoe dit kan worden bereikt is beschreven door de bouwstenen van het bouwblok. Op de volgende pagina zijn in figuur 4 de succesfactoren, bouwblokken en bouwstenen in een overzicht weergegeven.

Op pagina 35 tot en met 41 worden de bouwblokken beschreven en is per bouwblok aangegeven welke knelpunten daarmee geadresseerd worden. Ieder bouwblok is opgedeeld in bouwstenen. Per bouwsteen wordt kort beschreven wat de bouwsteen inhoudt en welke acties mogelijk zijn om de bouwsteen te realiseren

De bouwblokken en onderliggende bouwstenen kunnen op regionaal en/of lokaal niveau worden gebruikt om de samenwerking (verder) te verbeteren. De mogelijke acties geformuleerd bij de bouwblokken zijn adviezen vanuit de lokale praktijk.

Figuur 4. Bouwblokken en –stenen dragen bij aan samenwerking

3.1.

Bouwblokken voor samenwerking

Bouwblok 1

Optimaliseren
overleggen

Bouwblok 2

Hebben en kennen
van contactpersonen

Bouwblok 3

Opstellen praktisch
kader delen
casusinformatie

Bouwblok 4

Leren van elkaar en
elkaars ervaringen

Bouwblok 5

Afspreken/
bespreken van en
aanspreken op
verantwoordelijk-
heden

Bouwblok 6

Inrichten van sturing
op samenwerking

Bouwblok 1 - Optimaliseren overleggen

De HSSK is gericht op tijdig overleg tussen netwerkpartners wanneer er sprake is van een vermoeden van strafbare kindermishandeling. Overleg vindt op verschillende momenten en manieren plaats in verschillende samenstellingen van partners, afhankelijk van wat nodig is in voor de casus. Het optimaliseren van overleggen leidt tot een verbeterde samenwerking, omdat de betrokken partners de aanpak beter kunnen afstemmen en beter gebruik kunnen maken van elkaars mogelijkheden. Het is van belang dat partners duidelijke afspraken hebben over wanneer, op welke manier en wie overlegd wordt.

Door het bouwblok geadresseerde knelpunten:

- Verschillende perspectieven op samenwerking casussen 'grijs gebied' (p. 12 - 15)
- Terugkoppeling van informatie in zaken met langdurig traject is een uitdaging (p. 22)
- Het inrichten van structurele evaluatie is een uitdaging door beperkte tijd, ruimte en het aantal betrokken partners (p. 23)
- Samenwerking wordt beïnvloed door capaciteitsvraagstukken (p. 25)

Bouwsteen

Beschrijving bouwsteen

Mogelijke acties

Mogelijkheid tot anoniem overleg

Het delen van casussen zonder gegevens van betrokkenen om met politie en OM te overleggen over een passende strafrechtelijke aanpak. In het anoniem overleg wordt besproken of een maatregel proportioneel is, er geen vervangende (minder schadelijke) maatregel mogelijk is en of het melden het kind belang dient.

- *Organiseer of versterk de mogelijkheid tot anoniem overleg:*
 - *door landelijke ondersteuning te vragen (bijvoorbeeld via ondersteuning op projectmatige basis gefaciliteerd vanuit het LNZZS of door het LNZZS te vragen om verbinding te leggen met een andere regio te lering).*
 - *door lokale aanjagers het anoniem overleg onder de aandacht te laten brengen.*
 - *Maak de mogelijkheid tot anoniem overleg bekend onder partners.*
 - *Leg de meerwaarde van anoniem overleg uit aan de hand van het de resultaten van anoniem overleg van casussen in het 'grijs gebied'.*
- *Stimuleer ad hoc anoniem overleg ('gewoon bellen'). Zie ook Bouwblok 4 - Leren van elkaar en elkaars ervaringen.*
- *Gebruik bestaande overlegtafels om anoniem te overleggen. Bijvoorbeeld (niet uitputtend): actieoverleg, motorkapoverleg, ZSM, AJB stuurgroepen van Zorg en Veiligheidshuizen regionaal portefeuillehouders overleg Straf/Zorg.*

Bouwen aan vertrouwen

Het groeien van vertrouwen tussen partners door samen tijd en aandacht te hebben voor de ervaren knelpunten in de samenwerking.

- *Faciliteer lokale aanjagers door ondersteuning en tijd aan hen beschikbaar te stellen om verbinding tussen de partners te leggen en te versterken.*
- *Kom op vaste momenten met partners bij elkaar om verbinding te faciliteren en te werken aan vertrouwen.*

Afspraken over melden casussen

Concrete afspraken over welke casussen wel en welke niet (anoniem) gemeld worden door VT bij politie.

- *Voer aan de hand van casuïstiek gesprekken over de verschillende perspectieven die officieren en vertrouwensartsen hebben ten aanzien van samenwerken bij casussen in het 'grijs gebied', en hoe deze vertaald kunnen worden naar interactie en werkafspraken. Laat het gesprek begeleiden door een medewerker die kan fungeren als brug tussen verschillende perspectieven (bijvoorbeeld een beleidsmedewerker op dit thema), of door een neutrale partij.*

Bouwblok 2 - Hebben en kennen van contactpersonen

Partners geven aan dat het voor de samenwerking van belang is om de route van een casus / zaak te kennen en vaste contactpersonen te hebben. Dit is nodig om een vangnet voor de veiligheid te bewerkstelligen. Korte lijnen tussen zowel primaire (politie, VT, OM, RvdK) als niet-primaire partners (bijvoorbeeld GI's en sociale wijkteams) dragen er aan bij dat de juiste medewerkers betrokken worden bij een casus. Bijvoorbeeld wanneer in afwachting van de afronding van een zaak veranderende omstandigheden binnen een gezin vragen om nieuwe veiligheidsmaatregelen.

Door het bouwblok geadresseerde knelpunten:

- Onduidelijkheid over vermoeden van seksueel misbruik in relatie tot de HSSK (p. 17)
- De rol van de RvdK is beperkt beschreven in de HSSK, de rol van de GI's / lokale teams is niet beschreven (p. 27)

Bouwsteen	Beschrijving bouwsteen	Mogelijke acties
Niet-primaire partners bij overleg	Korte lijnen met niet-primaire partners worden gefaciliteerd in verschillende bestaande overleggen, zodat deze partners tijdig betrokken worden wanneer nodig.	<ul style="list-style-type: none">• <i>Nodig niet-primaire partners uit bij de bestaande overleggen, zodat vroeg in het proces de mogelijke interventies door zowel primaire als niet-primaire partners duidelijk worden. Bijvoorbeeld mogelijkheden met betrekking tot ondertoezichtstelling.</i>
Contacten op functies en rollen	Korte lijnen tussen functionarissen die binnen de primaire en niet-primaire partnerorganisaties werkzaam zijn op het gebied van strafbare kindermishandeling.	<ul style="list-style-type: none">• <i>Creëer een overzicht van de verschillende functionarissen op die per partnerorganisatie bij het proces betrokken kunnen zijn, zodat contact tussen deze functionarissen snel gelegd kan worden.</i>• <i>Neem bij overzichten met contactgegevens de gegevens op van noodnummers of achtervang (belangrijk om door te kunnen gaan als een specifieke persoon uitvalt). Dit helpt ook bij het houden van korte lijnen ondanks een hoog verloop van personeel bij organisaties.</i>
Casuseigenaren als schakels	Casuseigenaren, die fungeren als schakels tussen betrokken medewerkers binnen de eigen organisatie en tussen organisaties, dragen zorg voor een goede casuoverdracht en korte lijnen tussen contactpersonen.	<ul style="list-style-type: none">• <i>Leer betrokken partners hoe zij hun netwerken (met primaire en niet-primaire partners) kunnen ontsluiten voor andere mogelijke contactpersonen binnen de eigen organisatie. Een voorbeeld hiervan is de opleiding die door de politie wordt aangeboden gericht op 'leren netwerken'.</i>• <i>Wijs per casus de eigen organisatie een 'eigenaar' van de casus aan, welke het aanspreekpunt is voor de partners en als schakel fungeert bij de casuoverdracht aan een nieuwe eigenaar (casusregie). Communiceer bij overlegmomenten over de verandering van eigenaarschap naar partners. Zie ook bouwsteen Coördinatie binnen het netwerk onder Bouwblok 6 - Inrichten van sturing op samenwerking</i>
Routekaart	Een lokaal overzicht van de voor de samenwerking beschikbare medewerkers en contactgegevens. De routekaart beschrijft welke medewerker wanneer benaderd kan worden.	<ul style="list-style-type: none">• <i>Voer lokaal gesprekken met partners (primair en niet-primair) over de inhoud van de routekaart: vraag aan iedere partner in welke stap zij een rol vervullen.</i>• <i>Maak afspraken over hoe en wanneer met elkaar wordt gecommuniceerd.</i>• <i>Stel per partnerorganisatie een lijst op met contacten die benaderd kunnen worden over een casus, denk hierbij aan zowel de reguliere contacten als de contacten voor scenario's als spoed, nacht, ziekte/andere uitval.</i>

Bouwblok 3 - Opstellen praktisch kader delen casusinformatie

In het netwerk waarin wordt samengewerkt bij strafbare kindermishandeling zijn er veel partners die elk over een deel van de belangrijke informatie beschikken. Het delen van casusinformatie gedurende de gehele loop van de zaak is belangrijk om een volledig beeld te hebben van de casus. Dit beeld is de basis voor de samenwerking, omdat de partners hiermee samen kunnen besluiten welke aanpak het beste is voor (de veiligheid van) het kind.

Door het bouwblok geadresseerde knelpunten:

- Melden is doorbreken beroepsgeheim – Afweging proportionaliteit en subsidiariteit zijn van belang (p. 14)
- Wens om concreter kader informatie delen (p. 29)
- Wens vanuit VT om meer uitleg juridisch kader en implicaties (p. 29)

Bouwsteen

Beschrijving bouwsteen

Mogelijke acties

Scenario's bij melden 'grijs gebied'

Scenario's beschrijven hoe samenwerking tussen partners eruitziet wanneer door VT wordt besloten de casus te melden.

- *Maak procesafspraken op basis van het samen doorlopen van scenario's bij samenwerken in 'grijs gebied' zaken. Maak hierbij inzichtelijk dat het betrekken van het OM niet direct betekent dat er wordt gestraft. Zie ook bouwblok 1- Optimaliseren overleggen en bouwblok 4 - Leren van elkaar en elkaars ervaringen.*

Beslisboom delen persoonsgegevens

Het vertalen van wettelijke kaders naar praktische afspraken ten aanzien van het delen van informatie.

- *Maak samen met netwerkpartners, die informatie delen met partners wanneer sprake is van strafbare kindermishandeling, een beslisboom voor het delen van persoonsgegevens. Geef hierbij aan wanneer en hoe het delen van persoonsgegevens plaats mag en kan vinden. Zorg hierbij voor afstemming over de interpretaties van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) die de partnerorganisatie hanteren.*

Bouwblok 4 - Leren van elkaar en elkaars ervaringen

In de samenwerking komen de zorg- en strafrechtketens samen. Professionals uit beide ketens werken samen vanuit verschillende 'perspectieven'. Kennis over de betrokken organisaties, de mogelijkheden van de partners en begrip van wat voor de andere professionals belangrijk is, zijn belangrijke bouwstenen van een goede samenwerking. Eerdere ervaringen waarin de samenwerking minder goed verliep kunnen belemmerend werken. Door in de samenwerking te ervaren dat vooraf afstemming plaatsvindt over onderzoek handelingen en veiligheidsmaatregelen groeit het onderling vertrouwen en kan beeldvorming worden veranderd.

Door het bouwblok geadresseerde knelpunten:

- Het inrichten van structurele evaluatie is een uitdaging door beperkte tijd, ruimte en het aantal betrokken partners (p. 23)
- Er worden verschillende betekenissen gegeven aan de HSSK (p. 29)

Bouwsteen	Beschrijving bouwsteen	Mogelijke acties
Leren door doen	Door een casus te behandelen conform de HSSK of andere afspraken, waarbij op afgesproken momenten gereflecteerd wordt de samenwerking, kunnen betrokken partners de samenwerking doorleven en er in gezamenlijkheid van leren.	<ul style="list-style-type: none">• <i>Maak van het actieoverleg een lerend overleg. Doorloop bijvoorbeeld elke 3-6 maanden dezelfde casus vanuit de verschillende perspectieven om zo inzicht te krijgen in beslismomenten, afwegingen en kaders van partners, bijvoorbeeld door middel van 'serious games'.</i>
Evalueren van casussen	Het structureel achteraf gezamenlijk bespreken van de samenwerking aan de hand van casuïstiek en hier lessen uit halen.	<ul style="list-style-type: none">• <i>Evalueer de samenwerking aan de hand van casuïstiek met zowel partners (primair en niet-primair) en in het bijzonder met melders (bijvoorbeeld artsen, ziekenhuizen, scholen).</i>• <i>Maak een landelijk handvat voor het evalueren van casussen, bijvoorbeeld aan de hand van de loop van de zaak. Borg hierin dat evaluatie een structureel onderdeel worden van een casus behandeling.</i>
Delen best-practices	Het delen van positieve praktijkvoorbeelden, alsook het organiseren van het delen van deze positieve praktijkvoorbeelden, over samenwerking tussen partners ter lering.	<ul style="list-style-type: none">• <i>Agendeer het bespreken van positieve praktijkvoorbeelden bij bestaande overleggen, zowel bij overleggen binnen de eigen organisatie als bij overleggen waar ook partners aansluiten. Bespreek de casussen door en schenk aandacht aan de gemaakte afwegingen.</i>• <i>Maak gebruik van de creativiteit en kanalen binnen de partnerorganisaties (OM Spaces of Qteams politie) om succesverhalen te delen. Bijvoorbeeld een verfilming van de visie gefaseerde ketenzorg, naar inspiratie van de film Zorg en Straf die in Limburg is gemaakt.</i>
Voorlichting/ bijeenkomsten	Het bezoeken van partners in het kader van het delen van kennis (over de eigen organisatie) en ervaringen.	<ul style="list-style-type: none">• <i>Organiseer een denksessie met partners om te bepalen welke behoeften er bestaan en welke vormen van (voorlichtings)bijeenkomsten kunnen worden ingezet. Voorbeelden zijn meeloopstages bij partnerorganisaties en symposia.</i>• <i>Stel middelen en capaciteit beschikbaar voor (voorlichtings)bijeenkomsten.</i>

Bouwblok 5 – Afspreken, bespreken van en aanspreken op verantwoordelijkheden

Een blauwdruk waarin de rollen, verantwoordelijkheden en taken per partner helder zijn beschreven geeft vorm aan de verwachtingen ten aanzien van samenwerking. De HSSK beschrijft hoe VT, politie en OM de samenwerking bij vermoedens van strafbare kindermishandeling kunnen vormgeven. In de samenwerking kunnen andere partners, zoals de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK), gecertificeerde instellingen (GI's), reclassering en sociale wijkteams ook een belangrijke rol vervullen. Met name in complexe casussen met betrokkenheid van veel verschillende partners is samenwerking van belang.

Door het bouwblok geadresseerde knelpunten:

- De rol van de RvdK is beperkt beschreven in de HSSK, de rol van de GI's / lokale teams is niet beschreven (p. 25)
- Wens tot meer verbinding met civielrecht (p. 29)

Bouwsteen

Beschrijving bouwsteen

Mogelijke acties

Expliciete rol niet-primaire partners

Het in kaart brengen, beschrijven en bij overleggen betrekken van niet-primaire partners. Voorbeelden van deze partners zijn (niet uitputtend): reclassering, sociale wijkteams, gecertificeerde instellingen, regionaal forensisch artsen, scholen, ziekenhuizen.

- *Maak GI's meer bewust van de waarde van gezinssysteemgericht werken door GI's uit te nodigen bij overleggen en regionale tafels. Zie ook bouwblok 1 - Optimaliseren overleggen en bouwblok 2 - Hebben en kennen van contactpersonen.*
- *Maak, in aanvulling op de HSSK, een landelijk template voor de lokale blauwdruk voor samenwerking waarin afspraken ten aanzien van taken, rollen en verantwoordelijkheden van alle betrokken partners vastgelegd kunnen worden (waaronder RvdK en GI's). Geef lokaal invulling aan dit template. Beschrijf in de blauwdruk expliciet de rol van niet-primaire partners vooraf, gedurende en na de loop van de zaak. Stem de lokale blauwdruk af met alle primaire en niet-primaire partners en vraag eventueel regionale of landelijke ondersteuning bij respectievelijk het RNZS of LNZS.*

Momenten voor reflectie / feedback

Faciliteer momenten en manieren om elkaar aan te spreken op de samenwerking

- *Maak duidelijke afspraken ten aanzien van taken, rollen en verantwoordelijkheden voor het gehele proces. Spreek spelregels af ten aanzien van het opstellen en delen van feedback, en escaleren (wie en wanneer). Zie ook bouwblok 1 - Optimaliseren overleggen.*
- *Agendeer bij overleggen met partners reflectiemomenten waar het proces van samenwerking en verbeterpunten daarbinnen (leerervaringen) besproken worden aan de hand van de spelregels. Zie ook bouwblok 1 - Optimaliseren overleggen.*

Bouwblok 6 - Inrichten van sturing op samenwerking

Het bewerkstelligen van acute en duurzame veiligheid voor het kind vraagt om een samenwerking op alle niveaus. Zowel letterlijk in het huis van het kind (operationeel) als aan de tafels waar de besluiten over financiering worden genomen (tactisch en strategisch). Het inrichten van sturing op samenwerking biedt niet alleen kansen om op regionaal en landelijk niveau knelpunten weg te nemen, maar geeft ook signalen af naar de operationele laag: samenwerken is een noodzaak.

Door het bouwblok geadresseerde knelpunten

- Aantal meldingen niet direct inzichtelijk voor gesprekspartners en minder dan wanneer conform de HSSK gemeld wordt (p. 15)
- Doorlooptijden van begin forensisch onderzoek tot zitting frustreren samenwerking en veiligheid (p. 19)
- Mate waarin HSSK onder de aandacht is gebracht verschilt per regio (p. 23)
- Bestuurlijke en organisatorische inbedding van samenwerken bij strafbare kindermishandeling nodig (p. 24)

Bouwsteen	Beschrijving bouwsteen	Mogelijke acties
Kortere doorlooptijd	Het inrichten van de sturing op de doorlooptijden van het forensisch onderzoek vanaf aanvraag van dit onderzoek tot zitting.	<ul style="list-style-type: none">• Verkort de doorlooptijd van de onderzoeksfase door het medisch dossier direct van de huisarts of het ziekenhuis aan de NFI-arts te laten sturen.• Onderzoek de mogelijkheid om NFI-onderzoeken naar strafbare kindermishandeling in het huidige financieel kader van het NFI aan te passen*. Stel vanuit het LNZZS hiervoor een notitie op voor het Ministerie J&V.
Coördinatie binnen het netwerk	Het beleggen van de sturing op de netwerk-samenwerking.	<ul style="list-style-type: none">• Gebruik het Regionaal Netwerk Zorg Straf om op operationeel en tactisch niveau zicht te krijgen op hoe partners in de samenwerking staan. Faciliteer bestaande en nieuwe regionale werkgroepen met tijd en capaciteit. Schenk hierbij extra aandacht aan de noodzaak van coördinatie binnen het netwerk.• Ontwikkel bestaande regionale werkgroepen door naar bijeenkomsten waar complexe zaken met partners doorgesproken worden. Betrek hierbij zowel primaire als niet-primaire partners.• Notuleer opbrengsten van regionale werkgroepen in actiegerichte notities. Gebruik regionale werkgroepen om behoeften ten aanzien van bestuurlijke borging te formuleren als gezamenlijke vraag bij bestuurders. Zie ook de bouwsteen Bestuurlijke borging hierboven.
Management informatie	Het inzichtelijk maken van aantallen, soorten (bijvoorbeeld uitgesplitst naar het vermoeden) en status (bijvoorbeeld, is het onderzoek reeds afgerond?) casussen.	<ul style="list-style-type: none">• Houd aantallen van casussen van verschillende complexiteit bij in regionale werkgroepen die reeds goed functioneren wat betreft het bespreken van complexe casussen. Borg hierbij dat deze informatie niet wordt ingezet ter verantwoording en control, maar ter inzicht. Dit inzicht is de basis voor het gesprek om te komen tot leerervaringen.
Sturing op samenwerking	Het sturen op de inzet en output van samenwerking aan de hand van management informatie.	<ul style="list-style-type: none">• Borg dat door de netwerkpartners als een netwerk gestuurd wordt op de inzet van partners op de samenwerking en de output van deze inzet. Gebruik hiervoor de beschikbare management-informatie en beschrijf deze verantwoordelijkheid in de blauwdruk, zie Bouwblok 5 – Afspreken, bespreken van en aanspreken op verantwoordelijkheden. Beleg de verantwoordelijkheid voor de sturing op het juiste (bestuurlijke) niveau in het netwerk.

4

Bijlagen

4.1. Referentiedocumenten

Referentie	Naam document	Datum document
1	Handreiking Samenwerking bij strafbare kindermishandeling	1-11-2017
2a	Programma LECK congres 13 februari 2020	13-3-2020
2b	Toelichting bij programma LECK congres 13 februari 2020	13-3-2020
3a	2.5 jaar doorontwikkeling VT-melding	4-3-2020
3b	VT-melding met kinderen	2017
3c	VT-melding zonder kinderen	2017
4	Handelingsprotocol Veilig Thuis 2019	2019
5	Afspraken VT/Politie/OM regio Noord-Holland	z.d.
6	Infographic politie Huiselijk geweld Veiligheid Voorop!	z.d.
7	Werkinstructie kindermishandeling Politie	z.d.
8	Veiligheid Voorop Ontwikkelagenda	Juli 2018
9	Veiligheid Voorop Uitvoeringsplan	Januari 2019
10	Uitgangspunten, Werkafspraken En Leerpunten Overleg Strafbare Kindermishandeling Regio Utrecht	11-02-2020
11	Werkwijze Letselonderzoek Bij Mogelijk Huiselijk Geweld Of Kindermishandeling Waar De Politie (Nog) Niet Bij Betrokken Is	Juni 2019
12	Routekaart: Samenwerken Bij Vermoedens Van Strafbare Kindermishandeling. Arrondissement Zeeland-west-brabant	18-05-2020
13	Handreiking 'samenwerken bij strafbare kindermishandeling', artikel in Focus	19-06-2020
14	Nationale Prevalentiestudie mishandeling van kinderen en jeugdigen	oktober 2018

4.2. Gesprekspartners (1/2)

Gesprekspartner	Organisatie
Judith van Schoonderwoerd den Bezemer-Wolters	OM Landelijk Officier Kindermishandeling, Huiselijk Geweld en Zeden; LNZZS
Pauline Klomp	Nationale politie; LNZZS
Bianca Poldervaart	Raad voor de Kinderbescherming; LNZZS
Judith Kuijpers	VT; LNZZS
Jacobien Lugtenborg	VT Friesland
Jos Dekker	Politie Noord-Nederland
Diana Roggen	OM Noord-Nederland
Baukje Dotinga	OM Noord-Nederland
Rolien Tolsma	VT Friesland
Marieke Fimerius	OM Zeeland West-Brabant
Marieke Kleinjan	ZZP bij VT West-Brabant
Joke van den Brink	VT IJsselland
Patries Worm	VT Gelderland-Zuid
Liesbeth Habraken	VT Twente
Jet van Domselaar	VT Noord- en Oost-Gelderland
Judith Loewenthal	Politie Den Haag
Mariet Lohman	ZZP bij VT Haaglanden
Anke Ijzermans	VT Zuidoost-Brabant
Jan de Jong	Politie Amsterdam
Rianne de Back	OM Amsterdam

4.2. Gesprekspartners (2/2)

Gesprekspartner	Organisatie
Jolande Schoonenberg	VT Amsterdam-Amstelland; VVAK
Viviane de Hommel	OM Noord-Holland
Jean Paul Arts	Politie Noord-Holland
Wendy Bluijs	Politie Noord-Holland
Ron de Rijk	VT Noord-Holland Kennemerland
Ida Ouweneel	VT Rotterdam-Rijnmond
Nens Coebergh	VT Rotterdam-Rijnmond
Eline Kortman	VT Zuid-Holland-Zuid
Catherine Blaauw	VT Zuid-Holland-Zuid
Tessa Honing	VT Flevoland
Annemieke van der Bas	VT Flevoland
Wendelyn Disse	VT Gooi- en Vechtstreek
Xandra Tromp	OM Midden-Nederland
Rob Beukering	VT Utrecht
Annemarie Kemp	OM Limburg
Michelle Vrancken	VT Noord- en Midden Limburg
Inge Smeets	Politie Limburg
Eva Kwakman	OM
Wouter Karst	NFI

4.3. Deelnemers werksessie Bouwblokken

Deelnemer	Organisatie
Nens Coebergh	VT Rotterdam-Rijnmond
Wendelyn Disse	VT Gooi- en Vechtstreek
Willemijn van Kalmthout	VT West-Brabant
Aafra Dierckxsens	VT Haaglanden
Marieke Kleinjan	ZZP bij VT West-Brabant
Marrieloë Ars	ZZP bij LNVT
Atty Geerling	Nationale politie
Bianca Poldervaart	Raad voor de Kinderbescherming
Bram Loeffen	Nationale politie
Pauline Klomp	Nationale politie; LNZZS
Ingeborg Doves	OM Den Haag
Jip van Mieghem	OM Den Haag
Steven Tjalsma	Ministerie van Justitie en Veiligheid
Aman van den Eertwegh	NFI
Wouter Karst	NFI
Ieta Polman	Procesbegeleider Veiligheid Voorop

Bouwblokken voor de verbetering van samenwerking bij strafbare kindermishandeling

27 oktober 2020